

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym w niniejszej sprawie dnia 10 lutego 2015 r. R. K. domagał się zatwierdzenia uchylenia się przez niego od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 25 marca 2013 r. M. K. (1) w ustawowym terminie z uwagi na błąd istotny spadkobiercy polegający na braku wiedzy o stanie spadku i długach spadkowych oraz o odrzuceniu spadku przez spadkobierców dziedziczących w pierwszej kolejności, który to brak wiedzy był uzasadniony dalekim pokrewieństwem i brakiem kontaktów ze spadkodawcą przed jego śmiercią oraz jego siostrą, będącą w przekonaniu wnioskodawcy jedynym spadkobiercą ustawowym spadkodawcy.

W uzasadnieniu wniosku wskazał, iż jest synem zmarłej w dniu 9 kwietnia 1992 r. siostry spadkodawcy K. K. (1) z domu K., ma siedmioro rodzeństwa, których wskazuje jako uczestników tego postępowania. Stwierdził, że zmarły w dniu 25 marca 2013 r. jego wujek M. K. (1) nie posiadał żony ani dzieci. Jego rodzice nie żyją już od dawna. Po jego śmierci jedynym członkiem jego rodziny pozostała siostra, ciotka wnioskodawcy, J. P., która wraz ze swoimi dziećmi oraz wnukami opiekowała się spadkodawcą do ostatnich chwil życia. Wnioskodawca dodał, że po jego śmierci nie został poinformowany o jakichkolwiek zobowiązaniach finansowych M. K. (1). O istnieniu zaciągniętego długu w (...) dowiedział się dopiero z treści pisma z dnia 28 listopada 2014 r., które otrzymał z Kancelarii (...) z W..

W dniu 23 lutego 2015 r. D. P. (w sprawie pierwotnie zarejestrowanej pod sygn. akt I Ns 205/15) i P. P. (1) (w sprawie pierwotnie zarejestrowanej pod sygn. akt I Ns 206/15) złożyli w tutejszym Sądzie wnioski, identyczne w swej treści, o zatwierdzenie uchylenia się przez nich od skutków prawnych niezłożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku po M. K. (1) w ustawowym terminie z uwagi na błąd istotny spadkobiercy polegający na braku wiedzy o stanie spadku i długach spadkowych oraz o odrzuceniu spadku przez spadkobierców dziedziczących w pierwszej kolejności.

W uzasadnieniach tych wniosków D. P. i P. P. (1) wskazali, iż w dniu 25 marca 2013 r. w G. zmarł ich wuj M. K. (1), bardzo długo nie wiedzieli o długach zmarłego, o których dowiedzieli się dopiero z dwóch pism Kancelarii (...) we W., z których wynika, że spadkodawca był dłużnikiem Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im F. S. z siedzibą w G. z tytułu pożyczki, a nabywcą wierzytelności jest (...) spółka z o.o z siedzibą we W.. Wnioskodawcy ci wskazali, iż zarówno oni jak i ich rodziny nie mieli żadnych korzyści z pieniędzy pochodzących z tej pożyczki, całą kwotę skonsumował najprawdopodobniej pożyczkobiorca i jego najbliższa rodzina, nie wiedzieli o tej pożyczce ani o ewentualnych innych długach spadkodawcy, ponieważ przyszły spadkodawca ani jego najbliższa rodzina nie zwracali im się ze swoich spraw majątkowych, a wręcz przeciwnie ukrywali przede nimi i innymi krewnymi te długi.

W dniu 18 marca 2015 r. I. L. (w sprawie pierwotnie zarejestrowanej pod sygn. akt I Ns 291/15) wniosła o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (1) w ustawowym terminie z uwagi na błąd istotny spadkobiercy polegający na braku wiedzy o śmierci spadkodawcy, stanie spadku i długach spadkowych oraz o odrzuceniu spadku przez spadkobierców dziedziczących w pierwszej kolejności, który to brak wiedzy był uzasadniony dalekim pokrewieństwem, brakiem kontaktów ze spadkodawcą przed jego śmiercią oraz jego siostrą, będącą w przekonaniu wnioskodawczyni jedynym spadkobiercą ustawowym spadkodawcy.

W uzasadnieniu wniosku I. L. wskazała, iż jest córką zmarłej w dniu 9 kwietnia 1992 r. siostry spadkodawcy K. K. (1) z domu K.. Zmarły w dniu 25 marca 2013 r. wujek M. K. (1) nie posiadał żony ani dzieci. Jego rodzice nie żyją już od dawna. Po jego śmierci jedynym żyjącym, bliskim członkiem jego rodziny pozostała jego siostra, ciotka wnioskodawczyni J. P., która nie poinformowała jej ani części jej rodzeństwa o śmierci M. K. (1). Wnioskodawczyni wskazała, iż nie była na jego pogrzebie, a o fakcie jego śmierci dowiedziała się przypadkiem, kilka miesięcy po śmierci, będąc na cmentarzu, na grobie swojej mamy. Stwierdziła, że ani w dacie śmierci ani w terminie późniejszym nikt nie poinformował jej o tym, że wuj ma jakiegokolwiek długi, zaś o istnieniu długu w (...) dowiedziała się dopiero z treści pisma z dnia 28 listopada 2014 r., które otrzymała z Kancelarii (...) z W..

Postanowieniami wydanymi dnia 20 kwietnia 2015 r. w niniejszej sprawie (prowadzonej pod sygn. akt I Ns 137/15) i w dwóch ww. sprawach zainicjowanych wnioskami P. P. (1) i I. L. (prowadzonych pod sygn. akt I Ns 206/15 i I Ns 291/15) Sąd wezwał do udziału w sprawie na podstawie art. 510 § 2 k.p.c. dodatkowych uczestników m.in. J. P., M. M. i Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G., jak również na podstawie art. 219 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zarządził połączenie spraw wszczętych pod sygn. akt I Ns 206/15 i I Ns 291/15 z niniejszą sprawą prowadzoną pod sygn. akt I Ns 137/15 celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sprawa zainicjowana wnioskiem D. P., wszczęta pod sygn. akt I Ns 205/15, została połączona z niniejszą sprawą, prowadzoną pod sygn. akt I Ns 137/15, celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, postanowieniem wydanym dnia 8 maja 2015 r.

W piśmie z dnia 6 maja 2015 r. uczestniczka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. wniosła o zwolnienie jej od udziału w sprawie i powiadomiła Sąd, iż nie jest zainteresowaną, gdyż w związku z przelewem przysługującej jej wierzytelności względem spadkodawcy – M. K. (1) obecnym wierzycielem spadkowym zmarłego dłużnika jest (...) spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą we W..

Równocześnie w pismach złożonych dnia 6 maja 2015 r. swój udział w niniejszej sprawie zgłosiła (...) spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą we W., która tym samym stała się z mocy art. 510 § 1 k.p.c. uczestnikiem niniejszego postępowania bez potrzeby wydawania przez Sąd oddzielnego postanowienia na podstawie art. 510 § 2 k.p.c.

Uczestniczka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G. została zwolniona przez Sąd od udziału w sprawie postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 17 czerwca 2015 r.

W pismach z dnia 6 maja 2015 r. (...) spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą we W. ustosunkowała się do wniosków złożonych przez R. K. i I. L.. Domagała się oddalenia tych wniosków jak również zasądzenia w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. od tych wnioskodawców na jej rzecz kosztów postępowania.

Ustosunkowując się do wniosku R. K. uczestniczka ta w piśmie z 6 maja 2015 r. oświadczyła, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą żadne podstawy do zastosowania przepisu art. 1019 k.c. Dodała, że nie jest „błędem” w rozumieniu art. 1019 k.c. niezachowanie terminu do złożenia oświadczenia spadkowego na skutek przekonania, że spadkodawca nie pozostawił długów spadkowych, gdyż nie jest to błąd co do treści czynności prawnej. Podniosła, że wnioskodawca przemilczał moment powzięcia informacji o śmierci M. K. (1), która to okoliczność ma kluczowe znaczenie dla przedmiotowej sprawy. Wskazała, że zagadnienia prawne związane z dziedziczeniem są na tyle powszechnie znane, a jednocześnie na tyle doniosłe prawnie i społecznie, że oczekiwać można, iż przy wykazaniu minimum staranności wnioskodawca mógł bez większych trudności dowiedzieć się, jakie są skutki prawne śmierci wuja, który poza żyjącą siostrą J. P. i siostrzeńcami, w tym wnioskodawcą, nie miał żadnej rodziny oraz że to w szczególności wnioskodawca (wobec śmierci w 1992 r. swojej matki K. K. (1), a siostry zmarłego M. K. (1)) dziedziczy spadek.

Uczestniczka powołała się na poglądy wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którymi niezajomość przepisów postępowania nie może być uznana za niezawinioną przyczynę uchybienia dokonania czynności procesowej w terminie. Stwierdziła, że tak ustalony moment powzięcia przez wnioskodawcę informacji o tytule swojego powołania do spadku istotny jest dla określenia, czy zachowany został przez niego termin do odrzucenia spadku wskazany w art. 1015 § 1 k.c. Dodała, że ze złożonego w sprawie wniosku wynika, iż wnioskodawca nie podjął żadnych czynności celem ustalenia, czy w skład masy spadkowej wchodzi jakiegokolwiek dług, a zatem nie dołożył on należytej staranności w ustaleniu przedmiotu spadku. Nie można bowiem za dochowanie należytej staranności uznać zachowania wnioskodawcy polegającego na biernym oczekiwaniu przez niego na przekazanie informacji o ewentualnym zadłużeniu spadkodawcy np. przez J. P., która – jak wnioskodawca wskazał – opiekowała się jego wujem do ostatnich chwil życia. Zdaniem uczestniczki takie zachowanie wnioskodawcy wskazuje na brak zainteresowania spadkiem, gdyż poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątkowego nie może być uznane za błąd istotny, ale za brak należytej staranności.

Uczestniczka przytoczyła stanowisko wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, iż podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły, a błędem takim nie jest nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Stwierdziła, że wnioskodawca był siostrzeńcem zmarłego, a zatem niewątpliwie należał do rodziny zmarłego, zaś przekonanie wnioskodawcy jakoby siostra J. P. była jedynym spadkobiercą ustawowym po zmarłym M. K. (1) nie może stanowić podstawy do zastosowania art. 1019 § 2 k.c.

Ustosunkowując się w piśmie z 6 maja 2015 r. do wniosku I. L. uczestniczka ta powieliła opisaną wyżej argumentację prawniczą.

W pismach z dnia 8 maja 2015 r. i 20 maja 2015 r. (tożsamyh w swej treści) uczestniczka (...) spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą we W. ustosunkowała się do wniosków złożonych przez P. P. (1) i D. P..

Wskazała, iż wnioski P. P. (1) i D. P. powinny zostać oddalone wobec braku przesłanek uprawniających do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 1015 § 1 k.c. Zauważyła, iż przed tutejszym sądem toczy się postępowanie o sygnaturze akt I Ns 204/15 z wniosku J. P. tj. matki wnioskodawców – P. P. (1) i D. P.. Z uwagi na brak wydania w ww. sprawie I Ns 204/15 prawomocnego orzeczenia wnioski P. P. (1) i D. P. o uchylenie się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym M. K. (1) winny zostać oddalone jako całkowicie bezpodstawne, wobec braku otwarcia się dla tych wnioskodawców terminu, o którym mowa w art. 1015 § 1 k.c.

W piśmie z dnia 28 maja 2015 r. wnioskodawczyni I. L. ustosunkowując się do odpowiedzi na jej wniosek zawartej w piśmie ww. uczestniczki z 6 maja 2015 r., stwierdziła, iż o śmierci wujka dowiedziała się przypadkiem dnia 31 października 2014 r. będąc na cmentarzu, na grobie swojej mamy. Nadmienila, że pisząc wniosek nie mogła precyzyjnie przypomnieć sobie dokładnej daty wizyty na cmentarzu, więc użyła bardzo ogólnikowego i nieprecyzyjnego wyrażenia „kilka miesięcy po śmierci wujka”. Analizując przebieg zdarzeń wraz ze swym mężem R. L., który towarzyszył jej w tym dniu na cmentarzu, ustalili dokładną datę ich wspólnej wizyty, a było to dnia 31 października 2014 r. Podkreśliła, że grobu mamy nie odwiedzała pomiędzy datami 25 marca 2013 r. a 31 października 2014 r. ze względu na ciężę oraz urodzenie dziecka w dniu 12 czerwca 2013r. i późniejszą wielomiesięczną nieprzerwaną opiekę nad nim. Wnioskodawczyni dodała, że mając na względzie pismo od wierzyciela (...) z G., na które powołała się we wniosku, udała się w dniu 15 grudnia 2014 r. do notariusza w celu odrzucenia spadku po wujku M. K. (1).

W piśmie złożonym w tutejszym Sądzie dnia 28 maja 2015 r. wnioskodawca A. K. oświadczył, że odrzuca spadek po M. K. (1). Na podstawie tego pisma zarejestrowana została odrębna sprawa pod sygn. akt I Ns 605/15, którą początkowo, na etapie jej dekretacji, uznano za sprawę w przedmiocie odebrania od A. K. oświadczenia o odrzuceniu spadku. Z uwagi na okoliczności ujawnione w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I Ns 137/15 Sąd ocenił znaczenie wniosku A. K., które zainicjowało postępowanie pod sygn. akt I Ns 605/15, w ten sposób, iż uznał sprawę tę za dotyczącą zatwierdzenia uchylenia się przez A. K. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (1). Postanowieniem z dnia 16 września 2015 r. Sąd zarządził połączenie sprawy wszczętej z wniosku A. K. pod sygn. akt I Ns 605/15 z niniejszą sprawą prowadzoną pod sygn. akt I Ns 137/15.

Prawidłowość nadania takiego znaczenia wnioskowi A. K., który zainicjował postępowanie pod sygn. akt I Ns 605/15, została potwierdzona na rozprawie dnia 9 grudnia 2015 r., kiedy to wnioskodawca A. K. oświadczył, iż jego intencją, gdy składał wniosek do Sądu, było spowodowanie, że nie będzie dziedziczył po M. K. (1) i chciał złożyć taki sam wniosek, jaki złożyło jego rodzeństwo R. K. i I. L. – chodziło mu o to, aby Sąd zatwierdził uchylenie się przez niego od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (1).

W piśmie z dnia 7 października 2015 r. (...) spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą we W. ustosunkowała się do wniosku złożonego przez A. K.. Domagała się oddalenia tego wniosku jak również zasądzenia w oparciu o art. 520 § 2

k.p.c. od wnioskodawcy A. K. na jej rzecz kosztów postępowania. Powołując się na taką samą argumentację prawniczą, którą przedstawiła już w pismach z 6 maja 2016 r., uczestnika wskazała, iż nie można przyjąć, aby wnioskodawca, z uwagi na łączące go więzy rodzinne ze spadkodawcą, nie posiadał żadnej wiedzy na temat jego sytuacji majątkowej. Dodała, że wnioskodawca nie wykazał także, aby podejmował jakiegokolwiek starania zmierzające do ustalenia stanu spadku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. (1) zawarł w dniu 26 września 2012 r. ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. umowę pożyczki nr (...) opiewającą na kwotę 6 000 zł.

Bezsporne a ponadto:

umowa pożyczki k. 60-62.

M. K. (1) zmarł w dniu 25 marca 2013 r. w G.. Ostatnio przed śmiercią zamieszkiwał w S. (gmina B.).

Bezsporne a ponadto:

odpis aktu zgonu k. 5.

W dniu 30 grudnia 2014 r. (...) spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą we W. nabyła na podstawie umowy przelewu przysługującą Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. wierzytelność wobec M. K. (1) wynikającą z powyższej umowy pożyczki.

Bezsporne a ponadto:

umowa przelewu wierzytelności k. 63-67.

M. K. (1) w chwili śmierci był kawalerem. Nie miał żadnych dzieci. Jego rodzice nie żyli w chwili jego śmierci. M. K. (1) miał troje rodzeństwa: brata J. K. (1), który zmarł miesiąc przed M. K. (1), siostrę J. P. (matkę wnioskodawców D. P. i P. P. (1)) oraz K. K. (1) (matkę wnioskodawców R. K. A. K. i I. L.), która zmarła w dniu 9 kwietnia 1992 r. J. K. (1) nie miał żadnych dzieci. K. K. (1) miała ośmioro dzieci, tj. prócz wymienionych już wnioskodawców R. K., A. K., I. L., także: A. M., W. K., P. K. (1), S. K., P. K. (2). J. P. posiada troje dzieci, tj. prócz wymienionych już wnioskodawców D. P. i P. P. (1) także córkę M. M..

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy R. K. k. 127v-128,

odpisy aktów małżeństwa k. 6 i w aktach I Ns 291/15.

R. K. nie utrzymywał kontaktu z M. K. (1) przed jego śmiercią. M. K. (1) zamieszkiwał wraz ze swym bratem J. K. (1), a po jego śmierci aż do swojej śmierci mieszkał już sam.

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy R. K. k. 127v-128.

R. K. o śmierci M. K. (1) dowiedział się w dniu jego śmierci od kuzyna – D. P.. Był obecny na pogrzebie, który organizowała siostra zmarłego – J. P. wraz z synami. Na pogrzebie nie rozmawiali na temat długów M. K. (1). R. K. nigdy nie interesował się tym, czy w skład spadku po M. K. (1) mogą wchodzić długi. Nie poczuwał się do tego, żeby dochodzić roszczeń z tytułu dziedziczenia. Nie brał pod uwagę żadnego spadku po M. K. (1). Nie miał wiedzy, by

spadkodawca posiadał jakieś długi, jak również nie obawiał się tego, że mógł posiadać jakieś długi. W pogrzebie brali udział P. P. (1), D. P., M. M., J. P., a także dalsza rodzina zmarłego i znajomi. Nie uczestniczyła w nim siostra R. K. I. L..

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy R. K. k. 127v-128.

R. K. o długach M. K. (1) dowiedział się z treści pisma wysłanego przez pracownika Kancelarii (...) spółki komandytowej z 28 listopada 2014 r., w którym zawarto informację o przetwarzaniu danych osobowych wnioskodawcy przez wierzyciela spadkodawcy – Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G..

Dowód:

pismo z 28.11.2014 k. 7,

przesłuchanie wnioskodawcy R. K. k. 127v-128.

M. K. (1) przed śmiercią opiekowała się jego najbliższa rodzina czyli siostra J. P., która zamieszkiwała w tej samej miejscowości co spadkodawca. R. K. przed wszczęciem niniejszego postępowania nie składał oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po M. K. (1).

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy R. K. k. 127v-128.

I. L. nie utrzymywała żadnego kontaktu z M. K. (1) przed jego śmiercią. Ostatni raz kontaktowała się z nim w okresie, gdy była dzieckiem. Ich kontakt urwał się po śmierci matki wnioskodawczyni w 1992 r. O śmierci M. K. (1) I. L. dowiedziała się w dniu 31 października 2014 r. na cmentarzu, kiedy to odwiedziła grób swojej matki. Spostrzegła wówczas nagrobek M. K. (1). Nie rozmawiała wtedy z nikim z rodziny na temat śmierci M. K. (1).

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawczyni I. L. k. 128.

O długach spadkodawcy I. L. dowiedziała się z treści pisma, tożsamego co opisane wyżej, z 28 listopada 2014 r. o przetwarzaniu danych osobowych wnioskodawczyni w celu dochodzenia wierzytelności przez Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G..

Dowód:

pismo z 28.11.2014 w aktach sprawy I Ns 291/15,

przesłuchanie wnioskodawczyni I. L. k. 128.

I. L. w dniu 15 grudnia 2014 r. złożyła w formie akt notarialnego repertorium A 6521/2014 przed Notariuszem A. J. w C. oświadczenie o odrzuceniu spadku po M. K. (1). W oświadczeniu tym wskazała, że o tytule swojego powołania do spadku dowiedziała się z treści pisma z 28 listopada 2014 r. z Kancelarii (...) spółki komandytowej. Powyższe oświadczenie o odrzuceniu spadku zarejestrowano w tutejszym Sądzie w sprawie pod sygn. akt I Ns 1187/14. Składając to oświadczenie I. L. wytłumaczyła notariuszowi to, kiedy dowiedziała się o śmierci M. K. (1), jednakże mimo tego notariusz zasugerowała jej, żeby złożyła wniosek, jaki wpłynął w sprawie pierwotnie zarejestrowanej pod sygn. akt I Ns 291/15.

Dowód:

wypis aktu notarialnego z 15.12.2014 r. w aktach sprawy I Ns 1187/14,

przesłuchanie wnioskodawczyni I. L. k. 128.

I. L. nie utrzymywała żadnego kontaktu z nikim z rodziny, która opiekowała się M. K. (1). Nie kontaktowała się z J. P., D. P., P. P. (1) czy M. M.. Ostatni raz widziała się z nimi około 10 lat temu.

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawczyni I. L. k. 128.

M. K. (1) przed śmiercią nie wymagał opieki, sam sobie radził. Pomoc w życiu codziennym świadczyli mu D. P. i P. P. (1), jak również ich matka J. P.. M. M. się nim nie opiekowała. O śmierci M. K. (1) P. P. (1) dowiedział się w dniu jego śmierci. Pozostałych członków rodziny poinformował o tym D. P.. Rozmawiali na temat śmierci M. K. (1) z R. K., nie było wówczas mowy na temat długów, gdyż nikt w rodzinie o nich nie wiedział. Nikt z rodziny nie próbował ustalać, czy są jakieś długi w spadku po M. K. (1). Dom, w którym M. K. (1) mieszkał przed śmiercią, należał do D. P.. P. P. (1) nie widział żadnych dokumentów po zmarłym.

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy P. P. (1) k. 128v.

D. P. nie poinformował I. L. o śmierci M. K. (1). Po śmierci M. K. (1) w domu, w którym zamieszkiwał, sprzątały żona z córką. Wnioskodawca nie rozmawiał z nimi na ten temat, czy znalazły tam jakieś dokumenty po M. K. (1). Nikt z rodziny nie interesował się długami M. K. (1). Spadkodawca utrzymywał się z emerytury. Nikt mu nie pomagał finansowo.

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy D. P. k. 128v.

A. K. nie był obecny na pogrzebie M. K. (1). O jego śmierci dowiedział się dzień czy dwa dni po jego śmierci od swojego brata R. K.. Rodzina zamieszkała w S. nie powiadomiła A. K. o tym fakcie. A. K. ostatni raz widział M. K. (1) na pogrzebie jego brata spadkodawcy – J. K. (1), jednakże nie rozmawiał z nim wówczas. A. K. wiedział, że M. K. (1) utrzymywał się z renty czy emerytury i nie był zamożny. Po jego śmierci A. K. nie rozmawiał na temat M. K. (1) z nikim innym prócz z bratem R. K.. Nie miał świadomości, że wchodzi w krąg spadkobierców po M. K. (1). Nie spodziewał się tego, że M. K. (1) mógł mieć długi. Nikogo nie pytał się o to. Nie przedsięwziął żadnych czynności, żeby ustalić, czy M. K. (1) miał jakieś długi. Z J. P. i D. P. A. K. spotykał tylko przy okazji. Nie miał z nimi kontaktu po śmierci M. K. (1). Wiedział, że mieszkają w S..

Dowód:

przesłuchanie wnioskodawcy A. K. k. 226v.

O tym, że pozostały długi w spadku po M. K. (1), A. K. dowiedział się podobnie jak się wszyscy w rodzinie, z opisanego wcześniej pisma z 28 listopada 2014 r. Przed wszczęciem niniejszego postępowania A. K. nie składał oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po M. K. (1).

Dowód:

pismo z 28.11.2014 w aktach sprawy I Ns 605/15,

przesłuchanie wnioskodawcy A. K. k. 226v.

Przed śmiercią M. K. (1) D. P. zamieszkiwał wspólnie z żoną H. P. (1), córką I. P., matką J. P. i bratem P. P. (1). M. K. (1) często ich odwiedzał, latem przychodził do nich 2, 3 razy w tygodniu. H. P. (2) wiedziała, że M. K. (1) utrzymywał się z emerytury czy renty i nie korzystał z pomocy finansowej od rodziny. R. K. i A. K. rzadko mieli kontakt z M. K. (1), gdyż mieszkali osobno w B.. I. L. w ogóle nie miała z nim kontaktu. Klucze do domu M. K. (2) posiadała H. P. (2) i I. P.. Po śmierci M. K. (1) obie udały się do jego domu. Posprzątały tam, złożyły tapczan. Nie znalazły żadnych dokumentów. Przeglądały szuflady, zebrały leki. Uzyskały wyłącznie dowód osobisty spadkodawcy, który odebrały ze szpitala, gdzie zmarł M. K. (1).

Dowód:

zeznania świadka H. P. (1) k. 367-367v.

W tutejszym Sądzie toczyła się uprzednio pod sygn. akt I Ns 204/15 sprawa z wniosku J. P. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (1). Została prawomocnie zakończona na etapie postępowania odwoławczego, prowadzonego pod sygn. akt II Ca 1178/15, postanowieniem wydanym przez Sąd Okręgowy w Szczecinie dnia 22 marca 2016 r., w którym zmieniono postanowienie Sądu pierwszej instancji w ten sposób, iż oddalono wniosek J. P. w powyższym przedmiocie.

fakty znane Sądowi z urzędu, na które zwrócono uwagę uczestnikom niniejszego postępowania na rozprawie w dniu 15 lipca 2016 r.

Sąd zważył, co następuje:

Wnioski złożone w sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu Sąd uznał za nieuzasadnione, jednakże z odmiennych przyczyn w poszczególnych przypadkach.

Tożsamą argumentację Sąd przyjął jako przesłankę oddalenia wniosków o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku po M. K. (1) przez R. K. i A. K., stwierdził bowiem, iż nie zostały wykazane przez nich warunki potrzebne do zastosowania art. 1019 § 2 k.c.

Odmowę uwzględnienia wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (1) przez I. L. Sąd upatrywał w tym, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nakazał przyjąć, iż wnioskodawczyni nie uchybiła terminowi do złożenia takiego oświadczenia, a to, które złożyła przed notariuszem dnia 15 grudnia 2014 r., nastąpiło w terminie przewidzianym w art. 1015 § 1 k.c.

Jeszcze inne przesłanki uzasadniły odmowę uwzględnienia wniosków złożonych przez D. P. i P. P. (1), bowiem, w związku z prawomocnym oddaleniem wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez ich matkę J. P. w sprawie II Ca 1178/15, nie weszli oni w krąg spadkobierców ustawowych po M. K. (1).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynikało, by M. K. (1) pozostawił jakikolwiek testament, zatem krąg jego spadkobierców, stosownie do art. 926 § 2 k.c., należało ocenić w świetle przepisów zawartych w art. 931 k.c. i następane.

W myśl art. 931 § 1 i 2 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych, a jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych. Zgodnie zaś z art. 932 § 1 k.c. w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice.

Według dowodów z przesłuchania wnioskodawców spadkodawca był kawalerem, nie miał dzieci, zatem ww. przepisy nie miały zastosowania w sprawie.

Stosownie do art. 932 § 3-5 k.c. w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego zstępny. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy.

Według dowodów z przesłuchania wnioskodawców rodzice spadkodawcy zmarli przed jego śmiercią. M. K. (1) miał troje rodzeństwa, z których żyje do dzisiaj siostra J. P., natomiast brat J. K. (2) zmarł przed śmiercią M. K. (1) nie pozostawiając zstępnych, a także zmarła wcześniej jego siostra K. K. (1), która pozostawiła dzieci: m.in. R. K., A. K. i I. L..

Z powyższego wynika, iż w krąg spadkobierców ustawowych po M. K. (1) z mocy art. 932 § 4 k.p.c. weszła J. P., jako siostra spadkodawcy, a także z mocy art. 932 § 5 k.p.c. m.in. R. K., A. K. i I. L., jako dzieci zmarłej siostry spadkodawcy K. K. (1).

W krąg spadkobierców po M. K. (1) nie weszli natomiast D. P. i P. P. (1), bowiem ich udział w dziedziczeniu, który wynikałby z art. 932 § 5 k.c., wyprzedziła ich matka J. P..

W myśl art. 1015 § 1 i 2 k.c., w brzmieniu obowiązującym przed 18 października 2015 r., które należy stosować w sprawie na podstawie art. 6 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Zgodnie z art. 1019 § 1-3 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Z treści art. 1015 § 1 i 2 k.c. wynika, że obowiązany do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest wyłącznie spadkobierca. Z racji tego, iż na skutek prawomocnego oddalenia wniosku J. P. w sprawie II Ca 1178/15 spadkobiercą M. K. (1) pozostała J. P., wnioskodawcy D. P. i P. P. (1) nie znaleźli się w sytuacji nakazującej im złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, nie weszli bowiem jak dotąd w krąg spadkobierców. Nie przysługiwała im zatem legitymacja do wystąpienia z wnioskiem przewidzianym w art. 1019 § 2 k.c.

W świetle powyższego Sąd oddalił wnioski D. P. i P. P. (1), które miałyby znajdować oparcie w treści art. 1019 § 2 k.c.

Kolejno należy zauważyć, iż ustawodawca w treści art. 1015 § 1 k.c. powiązał początek biegu terminu na złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku z dniem, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania do spadku.

W doktrynie powyższy przepis interpretuje się w ten sposób, że wskazuje się, iż początek biegu ww. terminu ustalany jest według daty dowiedzenia się o tytule powołania do spadku, stąd też dla spadkobiercy ustawowego będzie to z

zasady data, w której dowiedział się o śmierci spadkodawcy, o ile w tej dacie wiedział o łączącym go ze zmarłym pokrewieństwie uzasadniającym powołanie do dziedziczenia w pierwszej kolejności (art. 931 k.c.). Jeżeli zaś chodzi o spadkobiercę ustawowego powołanego w dalszej kolejności, to bieg terminu rozpocznie się od dnia, w którym dowiedział się on, że wyprzedzający go spadkobierca utracił tytuł powołania do dziedziczenia, tj. został wyłączony od dziedziczenia tak, jakby nie dożył chwili otwarcia spadku, na przykład spadek odrzucił (art. 1020 k.c.), został uznany za niegodnego dziedziczenia (art. 928 k.c.). Dla rozpoczęcia biegu terminu z art. 1015 § 1 k.c. nie jest istotna świadomość tego, że termin ten zaczął biec, ale świadomość okoliczności uzasadniających powołanie do spadku spadkobiercy (tak Elżbieta Niezbecka [w:] Andrzej Kidyba (red.), Komentarz do art.1015 Kodeksu cywilnego, LEX 2015).

Według twierdzeń wnioskodawczyni I. L. przedstawionych w piśmie z 28 maja 2015 r. jak również jej zeznań złożonych w trakcie jej przesłuchania, o śmierci M. K. (1) dowiedziała się dopiero w dniu 31 października 2014 r. Z racji tego, iż po analizie opisanego wcześniej stanu faktycznego dokonanej w kontekście przepisów zawartych w art. 931 § 1 i 2 k.c. oraz w art. 932 § 1-5 k.c. I. L., podobnie jak R. K. i A. K., była osobą dziedziczącą spadek po M. K. (1) w pierwszej kolejności, z tą datą, tj. 31 października 2014 r., rozpoczął się dla niej termin na złożenie oświadczenia przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c. Skoro takie oświadczenie złożyła w prawidłowej formie, bowiem przed notariuszem, dnia 15 grudnia 2014 r., uczyniła to w przewidzianym na to terminie.

I. L. nigdy nie znalazła się zatem w sytuacji określonej w art. 1019 § 2 k.c., który to przepis miałby przecież stanowić materialnoprawną podstawę uwzględnienia jej wniosku złożonego w niniejszej sprawie. W przepisie tym mowa bowiem o przypadku, gdy spadkobierca nie złożył oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie na to przewidzianym. Z racji złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w dniu 15 grudnia 2014 r. wnioskodawczyni występowała w pozycji wynikającej z art. 1019 § 1 k.c., tj. mogłaby ewentualnie domagać się zatwierdzenia uchylenia się przez nią od skutków prawnych złożonego oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (1). Nie to przecież stanowiło przedmiot jej wniosku.

Analizując całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd nie znalazł podstaw, aby uznać, iż twierdzenia wnioskodawczyni I. L. świadczące o tym, że o tytule swojego powołania do spadku dowiedziała się dopiero w dniu 31 października 2014 r., nie polegały na prawdzie. Żadnych dowodów przeczących powyższemu nie zaoferował żaden z uczestników postępowania, a dowód z przesłuchania wnioskodawczyni, na którym Sąd się oparł, jawił się jako w pełni wiarygodny, zważywszy na treść pozostałych przeprowadzonych w sprawie dowodów osobowych. Według przesłuchania wnioskodawców i świadka H. P. (1) I. L. nie utrzymywała kontaktów z rodziną, nie była powiadomiona o śmierci M. K. (1) po jego śmierci, nie uczestniczyła w pogrzebie. W pełni przekonujące jest to, że o śmierci M. K. (1) dowiedziała się po raz pierwszy na cmentarzu w dniu 31 października 2014 r.

Kierując się powyższym Sąd uznał, iż I. L. nie znalazła się w sytuacji przewidzianej w art. 1019 § 2 k.c., dlatego jej wniosek złożony w niniejszej sprawie podlegał oddaleniu.

Na koniec najszerzej należy się odnieść do wniosków złożonych przez R. K. i A. K., gdyż zasadniczo byli uprawnieni do dochodzenia żądań opartych na przepisie art. 1019 § 2 k.c. Sąd nie stwierdził przesłanek wystarczających do ich uwzględnienia.

Jak wynika z ich przesłuchania, R. K. i A. K. dowiedzieli o śmierci M. K. (1) tuż po jego śmierci. W ocenie Sądu wiedza taka wystarczyła do uznania, że w tym samym czasie co o śmierci M. K. (1) wnioskodawcy ci dowiedzieli się także o tytule swojego powołania do spadku po nim. Wbrew ich stanowisku nie należeli do dalszej, lecz do bliskiej rodziny zmarłego. Wiedzieli o tym, że spadkodawca nie pozostawił dzieci, żony, ani rodziców, a także, że miał troje rodzeństwa. Wiedza o tym, iż każde z rodzeństwa zmarłej osoby jest uprawnione, by dziedziczyć po niej (gdy brak osób bliższych zmarłego takich jak małżonek, dzieci czy rodzice) w istocie jawi się jako na tyle powszechna, że nie sposób uznać za usprawiedliwione przekonanie ww. wnioskodawców, iż jako dzieci zmarłej jednej z członkiń tego rodzeństwa nie będą uczestniczyć w spadku. W konsekwencji Sąd uznał, iż z chwilą dowiedzenia się o śmierci M. K. (1) R. K. i A. K. przez okres sześciu miesięcy przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. mieli obowiązek złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po nim, a w tym celu wwinni byli podjąć starania, aby ustalić jaki był faktyczny skład spadku.

Regulacje zawarte w art. 1019 k.c. odsyłają do przepisów o wadach oświadczenia woli złożonych pod wpływem błędu lub groźby.

Dokonując oceny wniosków R. K. i A. K. należało zatem odnieść się także do art. 84 § 2 k.c., tj. przepisu regulującego podstawy do uchylecia się od skutków wadliwych oświadczeń woli. W myśl tego przepisu można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). Należało także pamiętać, iż zgodnie z art. 88 § 2 k.c. uprawnienie do uchylecia się wygasa w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Wnioskodawcy wykazali, iż powyższy termin, wynikający z art. 88 § 2 k.c., został przez nich zachowany, albowiem udowodnili, że o długach M. K. (1) dowiedzieli się, a więc wykryli błąd, ze względu na który nie złożyli wcześniej oświadczeń o odrzuceniu spadku, w listopadzie 2014r., natomiast z wnioskiem w niniejszej sprawie wystąpili w lutym 2015 r. (R. K.) i w maju 2015 r. (A. K.).

Niezależnie od powyższego Sąd stwierdził brak podstaw do uwzględnienia ich wniosków, albowiem błąd na który wnioskodawcy się powoływali, nie mógł zostać uznany za istotny w rozumieniu art. 84 § 2 k.c.

Zważywszy, iż według art. 84 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1 k.c. podstawą do uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być tylko błąd istotny, a więc taki, który uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, złożyłby oświadczenia o takiej treści, które zamierza złożyć obecnie, w orzecznictwie ukształtował się pogląd, konsekwentnie podtrzymywany, iż podstawę uchylecia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c.). Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (tak Sad Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC 2006/5/94).

Podkreśla się, iż nie jest błędem istotnym – w rozumieniu art. 1019 § 2 k.c. w związku z art. 84 § 1 i 2 k.c. – niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku z przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, LEX nr 677786, podobnie postanowienie Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11, LEX nr 1147725). W nowszych orzeczeniach Sąd Najwyższy wypowiedział się, że niewiedza spadkobiercy o stanie spadku, pomimo podjętych odpowiednich i możliwych działań, może być uznana za błąd istotny (art. 1019 § 2 w związku z art. 84 § 2 k.c.) – zob. postanowienie Sądu Najwyższego 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11, OSNC 2013/3/39. W postanowieniu z 9 listopada 2012 r., II CSK 172/12, LEX nr 1299156 Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, że poprzestanie na pozbawionym podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego jest wyrazem braku należytej staranności, który uniemożliwia uchylecie się od skutków prawnych złożenia albo niezłożenia oświadczenia woli w oparciu o przepisy o wadach oświadczenia woli, jeśli pomiędzy niedołożeniem wymaganej w okolicznościach sprawy dbałości a brakiem rozeznania co do przedmiotu spadku zachodzi zależność przyczynowo-skutkowa. Wobec tego za błąd istotny spadkobiercy uznać należy brak wiedzy o stanie spadku, mimo podjęcia właściwych i możliwych działań, zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku.

W niniejszej sprawie wnioskodawcy R. K. i A. K., wywodząc żądanie zatwierdzenia przez Sąd uchylecia się przez nich od skutków niezłożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku po M. K. (1), skoncentrowali się na stwierdzeniu, iż nie posiadali żadnej wiedzy na temat długów, które pozostawił spadkodawca. Brak tej wiedzy nie jest natomiast wystarczającą przesłanką do wydania postulowanego przez wnioskodawców rozstrzygnięcia. Zważywszy na treść art. 84 § 2 k.c. fundamentalną przesłanką uwzględnienia wniosku winno być bowiem stwierdzenie przez Sąd, iż wnioskodawcy nie mieli żadnych możliwości ustalenia rzeczywistego stanu majątkowego zmarłego, tudzież, że podjęli

oni starania zmierzające do ustalenia takiego stanu, jednakże nie pozwoliły one stwierdzić istnienia długów. Sąd nie dysponował dowodami pozwalającymi dokonać podobnych ustaleń.

Przeciwnie – z przesłuchania ww. wnioskodawców wprost wynika, iż nie podjęli oni żadnych starań zmierzających do ustalenia stanu spadku po M. K. (1). Nie byli oni tym zainteresowani. Rację należy przyznać uczestniczce, iż takie zachowanie wnioskodawców trzeba ocenić jako brak należytej staranności. Mając świadomość, że dziedziczenie obejmuje nie tylko aktywa spadku lecz także wchodzące w spadek długie wnioskodawcy, oceniając sprawę starannie, powinni byli podjąć kroki zmierzające do weryfikacji tego, czy nie odziedziczyli długów po M. K. (1).

Z okoliczności sprawy nie wynika, by wnioskodawcy po śmierci M. K. (1) mieli podstawy przypuszczać, iż długów takich nie było. Nie ma podstaw, by przyjąć, że ktokolwiek z pozostałych osób bliskich zmarłego zapewniali wnioskodawców o tym, iż w skład spadku nie wchodzi długi. Wiedza o tym, że M. K. (1) nie był majątny, utrzymywał się wyłącznie z renty czy emerytury, powinna była skłonić wnioskodawców chociażby w minimalnym stopniu do zbadania, czy zmarły przed śmiercią nie zaciągnął żadnych zobowiązań, których nie udało mu się wykonać, np. w bankach czy innych instytucjach udzielających pożyczki.

Wnioskodawcy nie byli pozbawieni możliwości dokonania ustaleń w tym zakresie. Zarówno R. K. jak i A. K. mogli bez przeszkód nawiązać w tym celu kontakt z członkami rodziny utrzymującymi najczęstszy kontakt ze zmarłym, tj. J. P. i jej synami – D. P. i P. P. (1), który zamieszkiwali w tej samej miejscowości co spadkodawca, a M. K. (1) często ich odwiedzał (jak wynika z zeznań świadka H. P. (3) nieraz kilka razy w tygodniu) i którzy mieli dostęp do miejsca zamieszkania M. K. (1) i znajdujących się tam rzeczy.

Na wniosek uczestniczki Sąd przeprowadził na omawiane okoliczności dowód z przesłuchania w charakterze świadków żony D. P. tj. H. P. (1), a także córki M. P. (w tym ostatnim przypadku zeznania okazały się pozbawione znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem M. P. nie miała żadnej wiedzy w omawianym zakresie). Sąd podjął również kroki niezbędne do przesłuchania w charakterze świadka drugiej z córek D. P., tj. I. P. (osoby, która według zeznań H. P. (1), była obecna w mieszkaniu spadkodawcy po jego śmierci, mogła zatem posiadać wiedzę istotną dla rozstrzygnięcia sprawy), jednakże świadek ten skorzystała z przysługującego jej prawa do odmowy składania zeznań. Pomimo podjętych starań Sąd nie mógł przeprowadzić, o co wniosła uczestniczka, dowodu z przesłuchania J. P. czy też M. M., bowiem brały one udział w sprawie w charakterze uczestniczek, a więc Sąd nie mógł wobec nich stosować środków przymuszających do złożenia zeznań, takich jak w przypadku świadków.

Niezależnie od tego pozostały w sprawie materiał dowodowy wystarczający do uznania, że wnioskodawcy nie byli pozbawieni możliwości podjęcia starań zmierzających do zweryfikowania, czy w skład spadku po M. K. (1) weszły długi. Możliwości takie niewątpliwie leżały po stronie osób bliskich zmarłego zamieszkałych z nim w tej samej miejscowości. O ile nawet członkowie rodziny P. nie odnaleźli żadnych dokumentów, które by świadczyły o długach spadkodawcy. Dysponowali jego danymi wystarczającymi, aby zwrócić się z zapytaniem o istnienie takich długów do odpowiednich instytucji. Według zeznań H. P. (1) byli w posiadaniu dowodu osobistego zmarłego, a ponadto mogli bez przeszkód uzyskać odpis jego aktu zgonu, które to dokumenty w połączeniu z odpisami aktów urodzenia jego spadkobierców, wystarczyłyby, aby wystąpić z pytaniem o zobowiązania zaciągnięte przez zmarłego przed śmiercią do banków czy innych instytucji udzielających pożyczki.

Jak się okazało w niniejszej sprawie instytucją taką, wobec której M. K. (1) zaciągnął dług przed śmiercią, była Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. w G.. Jest to podmiot, który bardzo często zajmuje się udzielaniem pożyczek, posiada oddziały w wielu miejscowościach, chociażby w G. czy w pobliskiej C.. R. K. i A. K., dowiedziawszy się o śmierci M. K. (1), powinni byli (a mieli niewątpliwie taką możliwość) zwrócić się do członków rodziny P. o udzielenie im pomocy w celu weryfikacji istnienia długów po spadkodawcy, a ową weryfikację mogli przeprowadzić chociażby udając się do pobliskiej placówki (...) czy tej pobliskiego banku, w których spadkodawca mógł zaciągnąć zobowiązanie. Nie czyniąc tego zaniedbali starań, które niewątpliwie mogli przedsięwziąć po śmierci M. K. (1), co czyniło podniesiony przez uczestniczkę zarzut braku staranności po ich stronie uzasadnionym. Nie

pozwoili to uznać, iż ich niezajomość spadku stanowi bład istotny w rozumieniu przywołanych wcześniej przepisów, w oparciu o który mogliby uchylić się od niezłożenia w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku.

Kierując się ogółem powyższych okoliczności Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji postanowienia.

Rozstrzygnięcia zawarte w punktach od II do IV sentencji postanowienia Sąd wydał na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. Zgodnie z art. 520 § 1 i 2 k.p.c. każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników.

W ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę interesy wnioskodawców i uczestniczki (...) spółki z o.o. spółki komandytowej z siedzibą we W. były sprzeczne, odmiennie niż w przypadku, gdyby dotyczyło to sprawy o stwierdzenie nabycia spadku. W toczącym się aktualnie postępowaniu wnioskodawcom zależało bowiem, aby wykazać przesłanki uzasadniające ich wnioski oparte na podstawie art. 1019 § 2 k.c., a uczestniczące przeciwnie – aby przesłanki te obalić. Sąd ostatecznie oddalił wszystkie wnioski złożone w sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu, co oznaczało powstanie sytuacji przewidzianej w art. 520 § 2 k.p.c. Wnioskodawców należało potraktować jako osoby, które w świetle ww. przepisu, obowiązane są zwrócić uczestniczące poniesione przez nią koszty.

Sąd miał na uwadze, iż zarządzenie połączenia spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w oparciu o art. 219 k.p.c. nie anuluje odrębności spraw wszczętych pierwotnie oddzielnie dla potrzeb rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Uczestniczące przysługiwał zatem oddzielnie od każdego z wnioskodawców zwrot poniesionych kosztów, tym samym oddzielnie od każdego wnioskodawcy prawo do rekompensaty wynagrodzenia pełnomocnika, który reprezentował uczestniczkę w każdej z tych połączonych spraw. Wysokość tego wynagrodzenia Sąd przyjął na kwotę 60 zł tj. stawkę minimalną określoną w § 8 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. W przypadku R. K. wartość tę należało powiększyć od kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, albowiem taka opłata została uiszczona wyłącznie wraz z przystąpieniem do sprawy zainicjowanej wnioskiem R. K. (dowód jej uiszczenia dołączono do pisma z 6 maja 2015 r. ustosunkowującego się do tegoż wniosku).

Sąd nie obciążył wnioskodawców D. P. i P. P. (1) obowiązkiem zwrotu na rzecz uczestniczki kosztów postępowania, albowiem uczestnika nie złożyła w tym przedmiocie wniosku przed zamknięciem rozprawy, a zatem jej roszczenie o zasądzenie kosztów postępowania od D. P. i P. P. (1) wygasło na podstawie art. 109 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O wynagrodzeniu należnemu kuratorowi ustanowionemu dla uczestnika P. K. (1) nieznanego z miejsca pobytu Sąd w punkcie V sentencji postanowienia orzekł na podstawie § 1 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej, przyznając kuratorowi kwotę 30 zł odpowiadającą 1/2 stawki przewidzianej w § 8 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uznając, iż jest to kwota odpowiadająca nakładowi pracy kuratora w niniejszej sprawie.

SSR Szymon Pilitowski

Sygn. akt I Ns 137/16

Zarządzenia:

1. (...),

2. (...),

3. (...)

G., dnia 10 sierpnia 2016 r.

SSR Szymon Pilitowski